

Folkhälsorapport

Kommuninvånarnas hälsa år 2008
Nynäshamns kommun

Folkhälsorapport. Kommuninvånarnas hälsa 2008
Nynäshamns kommun, Kommunstyrelsen 2009-10-21, § 268

Ansvariga för sammanställningen:

Ann-Marie Lidmark, utvecklingsledare för folkhälsofrågor
Cristina Hedelund, utredare
Charlotte Bergendal, nämndsekreterare

Sammanfattning

Nynäshamns kommun bedriver ett aktivt folkhälsoarbete med syfte att förbättra hälsosituationen. Folkhälsorapporten beskriver invånarnas hälsa och ger därmed ett underlag till framtida jämförelser och utvärderingar. Folkhälsorapporten baseras på fakta från enkäter och statistik från olika databaser.

Nynäshamns invånare har i enkäter svarat att de i stor utsträckning känner sig trygga, och andelen som upplever trygghet är högre i Nynäshamn än genomsnittet för Stockholms län. Invånarna i Nynäshamns kommun besväras också i lägre grad av allergier än vad invånarna i länet gör.

Det finns dock betydande hälsoproblem i kommunen exempelvis i form av psykisk ohälsa, många överviktiga, hög alkoholkonsumtion och en stor andel rökare. Ohälsotalen är höga. Ett fortsatt kraftfullt förebyggande arbete behövs för att nå kommunens vision att fram till 2015 halvera ohälsotalen.

Barn och ungdomars hälsa

Skolhälsovården i Nynäshamn¹ har redovisat att elever i skolan har för få vuxna att prata med och att psykisk ohälsa yttrar sig som huvudvärk, magont, ätstörningar och självskador. Sömnproblem förekommer och många elever hoppar över måltider vilket leder till att eleverna är okoncentrerade.

Andelen elever i årskurs nio som storkonsumerar alkohol minst en gång per månad har ökat från 2006 till 2008 och nu uppger så många som 30 procent av pojkarna och 22 procent av flickorna att de storkonsumerar alkohol minst en gång per månad. Dessa siffror är höga i förhållande till Stockholms län. Ungdomar som dricker alkohol får dessa varor i första hand från kamrater och syskon och till viss del från föräldrar. Glädjande är att andelen som uppger att de får alkohol från föräldrar och kamrater/syskon minskat sedan 2006.

En tredjedel av pojkarna och en fjärdedel av flickorna dricker inte alls alkohol, vilket är något färre än i länet. Drygt hälften har någon gång varit berusade. De som dricker alkohol dricker mer och är i högre grad berusade jämfört med länsgenomsnittet.

Eleverna i högstadiet röker mindre än ungdomarna i länet. Trots det röker var femte flicka i Nynäshamns kommun. Pojkarna röker i mindre utsträckning än flickorna, men andelen har ökat i 2008 års mätning. Antalet elever i årskurs nio som aldrig har rökt är 45 procent och 32 procent har uppgett att de inte röker.

Andelen barn med övervikt eller fetma var före 2007 lägre än genomsnittet för länet. En kraftig uppgång av andelen överviktiga barn noterades under 2008 samtidigt som andelen i länet minskade. Närmare 17 procent av fyraåringarna i kommunen var överviktiga 2008 jämfört med tio procent i länet.

¹ Skolhälsovården i Nynäshamns kommun 2007 (Kommunstyrelseförvaltningen 2008-02-21)

Den vuxna befolkningens hälsa

Trots att många av invånarna mår bra finns betydande problem. Färre kvinnor uppger att de har god/mycket god hälsa i Nynäshamn (62 %) i jämförelse med Stockholms län (70 %). Bland männen i Nynäshamn uppger 71 procent att de har en god/mycket god hälsa mot 73 procent i länet. Det är fler kvinnor i Nynäshamn som uppger att de har dålig/mycket dålig hälsa (7 %) i jämförelse med länet (6 %). Bland männen uppger fem procent i såväl kommunen som länet att de har dålig/mycket dålig hälsa.

Förekomsten av långvarig sjukdom är högre bland kvinnorna i Nynäshamns kommun (39 %) än i Stockholms län (34 %). Fler i kommunen jämfört med länet lider av värk och smärta i kroppen. Även övervikt och psykiska problem är vanligare i kommunen än i Stockholms län. Äldre har problem med tinnitus, hörselnedsättning och inkontinens i högre utsträckning än genomsnittet för länet.

Kost och motion är viktiga hälsosfaktorer. I Nynäshamns kommun svarar en högre andel män än i länet att de sällan äter frukt, bär, grönsaker och rotfrukter. En större andel röker dagligen i kommunen jämfört med länet och alkoholrelaterad dödlighet är högre än både i länet och i riket. Betydligt fler män än kvinnor ägnar sig åt regelbunden motion och högst andel motionärer finns i åldern 18-25 år. En stillasittande fritid har tolv procent av befolkningen, vilket motsvarar andelen i länet.

Även om invånarna i Nynäshamns kommun känner sig trygga uppger närmare hälften av alla kvinnor över 65 år att de avstår eller har avstått någon gång från att gå ut på kvällen på grund av oro att bli överfallen. Så många som en fjärdedel uppger att de alltid avstår från att gå ut. Männen avstår i betydligt mindre omfattning.

Demokrati och inflytande

Många i kommunen upplever att de kan vara med och påverka samhällsutvecklingen. Andelen som röstade i det allmänna valet 2006 motsvarar det genomsnittliga valdeltagandet för hela Sverige. I valet till Europaparlamentet 2009 var valdeltagandet lägre jämfört med genomsnittet för riket, men hade ökat sedan 2004.

De socioekonomiska faktorerna påverkar hälsan i stor utsträckning. Av rapporten framgår att personer med hög inkomst och/eller utbildningsnivå har bättre hälsa än de som har en lägre inkomst och utbildningsnivå. I Nynäshamns kommun kan de höga ohälsotalen delvis förklaras av låg medelinkomst och låg utbildningsnivå. Endast 29 procent i kommunen har eftergymnasial utbildning medan genomsnittet för länet är 49 procent och för riket 42 procent i åldersgruppen 25-44 år.

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
Hälsan beroende av inkomstnivå och utbildning	1
2. Nynäshamns kommun och dess invånare	2
Arbete och arbetslöshet.....	3
Utbildningsnivå.....	4
Inkomster	4
Avstår från vård av ekonomiska skäl	5
Jämställdhet	5
Medellivslängd och dödlighet.....	6
3. Hälsan bland nyfödda och förskolebarn	7
Vaccination och amning	7
Rökande föräldrar	7
Övervikt och fetma	7
Tandhälsa hos förskolebarn	8
4. Skolelevers hälsa	8
Övervikt och fetma	8
Simkunnigheten stor	9
Önskade graviditeter	9
Fysisk aktivitet.....	10
Tandhälsa	10
4.1 <i>Alkohol, droger och psykisk hälsa i årskurs nio</i>	10
Psykisk hälsa.....	10
Trivsel i skolan.....	11
Tobak och snus	12
Alkoholkonsumtion	12
Föräldrar köper ut och bjuder ungdomar på alkohol.....	13
Spelberoende.....	13
Mobbing.....	14
Sexuella övergrepp	14
Trygghet.....	14
5. Den vuxna befolkningens hälsa	15
5.1 <i>Upplevd hälsa</i>	15
Självskattad allmän hälsa.....	15
Långvarig sjukdom och värk i olika delar av kroppen.....	16
Astma	17
Rinnande och kliande näsa eller ögon.....	17
Besvär av nickel.....	17
5.2 <i>Psykisk ohälsa</i>	17
Sammanvägd psykisk hälsa – QHQ12.....	17
Depression, oro och nedstämdhet	18
Sömnpromblem.....	19
5.3 <i>Övervikt och ohälsa</i>	20
Övervikt	20
Diabetes och högt blodtryck	20
5.4 <i>Levnadsvanor</i>	21
Matvanor	21
Kroppslig ansträngning på fritiden	22
Röker dagligen.....	22
Trygg och säker sexualitet	23

Social sammanhållning	23
Fysiskt våld, hot eller hot om våld	24
Personligt stöd vid kriser och hjälp vid sjukdom eller med praktiska problem	24
Deltagit regelbundet i aktiviteter tillsammans med flera andra	24
5.5 <i>Äldres livskvalitet och sjukdomsbesvär</i>	25
Syn och hörsel.....	25
Ensamhet.....	25
Avstått från att gå ut på grund av oro att bli överfallen m.m.	25
Sökt läkare på grund av fallolycka de senaste sex månaderna	26
Höftledsbrott och fall	27
Tinnitus och inkontinens.....	27
5.6 <i>Arbete och sysselsättning</i>	27
Arbetsplatsen	27
5.7 <i>Förtroendefrågor</i>	27
Förtroende för politiker.....	28
5.8 <i>Delaktighet och inflytande</i>	28
Valdeltagande i allmänna val.....	28
Valdeltagandet i valet till Europaparlamentet.....	28
Sjukvården och kommunens socialtjänst	29
Förtroendefrågor Polisen	29
Förtroendefrågor Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	29
6. Referenser	30

1. Inledning

Invånarna i Nynäshamns kommun känner stor trygghet och har mindre besvär av rinnande näsa och allergier jämfört med genomsnittet för länet. Många i kommunen upplever att de kan vara med och påverka samhällsutvecklingen.

Ohälsotalen är dock högre än i länet. Många besväras av psykisk ohälsa och övervikt. Nästan var femte person röker och mäns dödlighet i alkoholrelaterade sjukdomar ligger över genomsnittet i Stockholms län. Äldre drabbas i hög grad av rörelseproblem och andra åldersrelaterade krämpor.

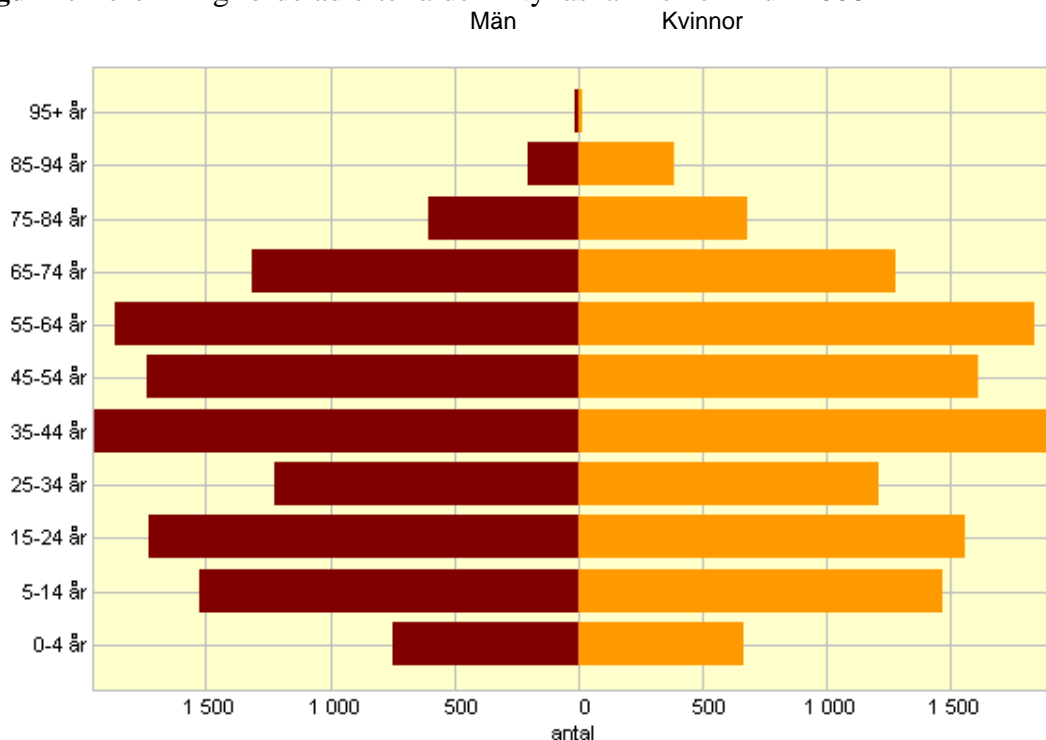
Hälsan beroende av inkomstnivå och utbildning

De socioekonomiska faktorerna påverkar hälsan i hög utsträckning. Figuren nedan redovisar den självskattade hälsan jämfört med medelinkomsten i länets olika kommuner. Kommuner med hög medelinkomst har relativt bra folkhälsa jämfört med kommuner med låg medelinkomst. Samma mönster gäller även vid jämförelse mellan utbildningsnivåer och olika hälsofaktorer. Låg medelinkomst och låg utbildningsnivå är en trolig förklaring till kommunens relativt höga ohälsotal.

Kommunen strävar efter en jämlik och bra hälsa för alla invånarna och arbetar därför aktivt med förebyggande åtgärder för att skapa strukturer som gynnar friskfaktorer som fysisk aktivitet, bra matvanor och sociala nätverk.

Det är angeläget att nå ut till alla invånare i det förebyggande folkhälsoarbetet, men riktade satsningar behövs också för att nå de samhällsgrupper som riskerar sämst hälsa. Kommunen arbetar aktivt med folkhälsa på alla nivåer både för att underlätta hälsosamma val i vardagen och för att skapa hälsosamma vanor hos hela befolkningen.

Figur 2: Befolkning fördelad efter ålder i Nynäshamns kommun 2008

© SCB

Källa: SCB

Arbete och arbetslöshet

I kommunen förvärvsarbetar 78 procent av befolkningen vilket är ungefär lika stor andel som för länet (se tabell nedan). De som inte arbetar är studenter, arbetslösa eller förtida pensionärer. Antalet öppet arbetslösa är ungefär lika i kommunen som i länet, dock har Nynäshamn större andel arbetslösa ungdomar. Tio procent av kommunens invånare har sjuk eller aktivitetsersättning.

Tabell 1: Andel förvärvsarbetande m.m.

Försörjning	2005	2006	2007
Andel förvärvsarbetande (%)	77	77	78
Andel med sjuk- och aktivitetsersättning (%)	10	11	10
Öppet arbetslösa 20-64 år, oktober (%)	3,2	3,0	2
Öppet arbetslösa 20-24 år, oktober (%)	7,1	4,9	4

Källa: SCB

Männen i kommunen arbetar företrädesvis inom den privata sektorn medan kvinnorna i större utsträckning arbetar inom den offentliga förvaltningen och flertalet av dem inom vård och omsorg. Kommunen och AB Nynäs Petroleum är de största arbetsgivarna.

Andelen utpendlare i förhållande till nattbefolkningen² är 50 procent (2006) och andelen inpendlare i förhållande till dagbefolkningen³ är 17 procent (2006).⁴

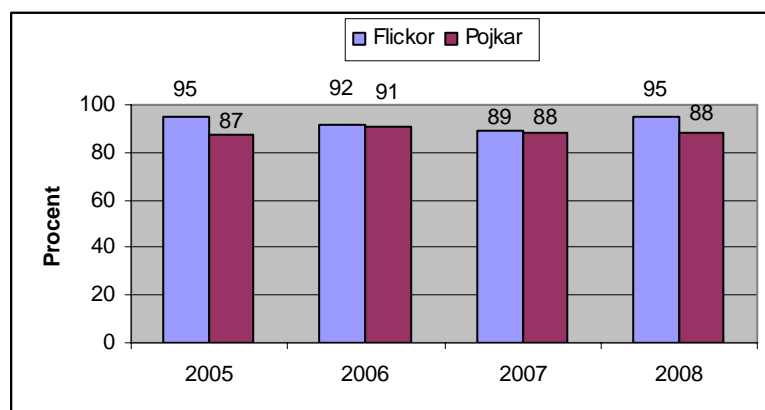
Utbildningsnivå

Utbildningsnivån bland kommunens invånare är betydligt lägre än för Stockholms län. I åldern 25-44 år har 29 procent av invånarna i Nynäshamn eftergymnasial utbildning medan genomsnittet för länet är 49 procent och för riket 42 procent. Andelen som har eftergymnasial utbildning har emellertid ökat från 25 procent 2005 till 29 procent 2008.⁵

Av de 20-åringar som är folkbokförda i kommunen har 63 procent gymnasiekompetens jämfört med 69 procent i länet och 72 procent i riket. Endast 38 procent av kommunens gymnasieungdomar går vidare till högre utbildning inom tre år efter avslutad gymnasieutbildning.

Nedan redovisas en tabell över andelen elever som gått ut grundskolan med behörighet till gymnasiet under åren 2005-2008. Nynäshamns kommun ligger bland de bästa 25 kommunerna i landet avseende andelen elever som gått ut grundskolan med gymnasiebehörighet.⁶

Figur 3: Gått ut grundskolan med behörighet till gymnasiet

Källa: Databasen "Hur mår Stockholm?"

Inkomster

Medelinkomsten är låg jämfört med Stockholms län, och kvinnornas medelinkomst är lägre än männens.

² Nattbefolkning = Antalet förvärvsarbetande personer som bor i kommunen (inte antalet som arbetar i kommunen).

³ Dagbefolkning = Antalet förvärvsarbetande personer som arbetar i kommunen (inte antalet som bor i kommunen).

⁴ SKL, Pendlare utan gränser, sid. 78 och 86

⁵ Statens Folkhälsoinstitut, Faktatablad 2009. Bakgrundsfakta om invånarna och kommunen (Nynäshamns kommun).

⁶ SKL, Öppna jämförelser 2009 Folkhälsa.

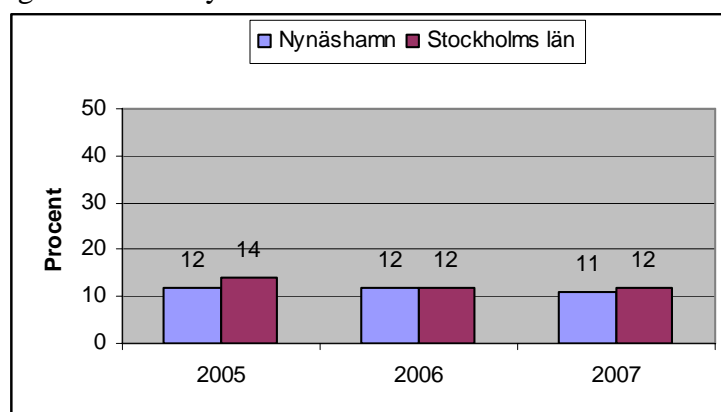
Tabell 2: Inkomster

Inkomster	2005	2006	2007
Medelinkomst (kr)	229 723	240 515	241 456
Medelinkomst, kvinnor (kr)	193 640	203 169	203 498
Medelinkomst, män (kr)	229 723	278 206	279 729

Källa: SCB

Trots relativt låg medelinkomst bor endast elva procent av barnen i ekonomiskt utsatta hushåll, vilket är något lägre än länsgenomsnittet (12 %) och samma som riksgenomsnittet.

Figur 4: Barnfattigdomsindex Nynäshamns kommun och Stockholms län

Källa: Databasen "Hur mår Stockholm?"

Avstår från vård av ekonomiska skäl

Fler kvinnor än män avstår från vård av ekonomiska skäl och Nynäshamn skiljer sig inte från befolkningen i länet. Ungefär 17 procent avstår från sjukvård och 18 procent från tandvård av ekonomiska skäl och i det senare fallet är 70 procent kvinnor.⁷

Jämställdhet

Statistiska Centralbyrån sammanställde år 2006 en sammanvägning av 15 variabler för att mäta och jämföra nivån av jämställdhet mellan olika kommuner. Nynäshamn kommun placerades på plats 20 av 290 kommuner⁸ med ett indexvärde på 105 där den bästa kommunen har indexvärdet 72.

⁷ Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006.

⁸ De variabler som ingår (oftast mäts andelar) är: eftergymnasial utbildning, förvärvsarbetande, arbetsökande, medelinkomst, spridning på näringsgrenar, föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning, ohälsotal, unga vuxna, kommunfullmäktige, kommunstyrelse och egna företagare. JämIndex 2006 publicerades i december 2006. Statistiken avser 2004 och 2005. (Källa: Statens folkhälsoinstitut).

Medellivslängd och dödlighet

Medellivslängden i Nynäshamns kommun är 80 år, vilket är jämförbart med länet. Männens beräknade medellivslängd är 78 år och kvinnornas 83 år (2008). Männen har därmed ett års kortare beräknad livstid jämfört med män i länet.

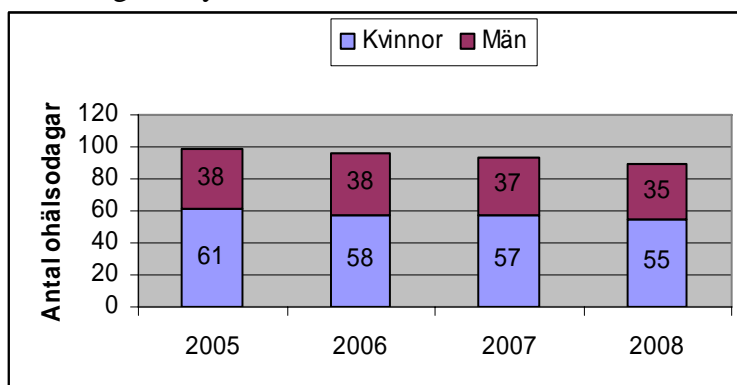
Tabell 3: Beräknad medellivslängd i kommunen

Medellivslängd, beräknad	2005	2006	2007	2008
Kvinnor (år)	82,4	82,9	83,1	82,5
Män (år)	77,0	77,2	77,4	77,7

Källa: SCB

Det samlade ohälsotalet⁹ är högre för invånarna i kommunen jämfört med länet och betydligt högre för kvinnorna. Nedan redovisas antalet ohälsodagar per person och år i kommunen. 2008 var antalet ohälsodagar för kvinnor 55 dagar och för män 35 dagar.

Figur 5: Antal ohälsodagar i Nynäshamns kommun, kvinnor och män 20-64 år.

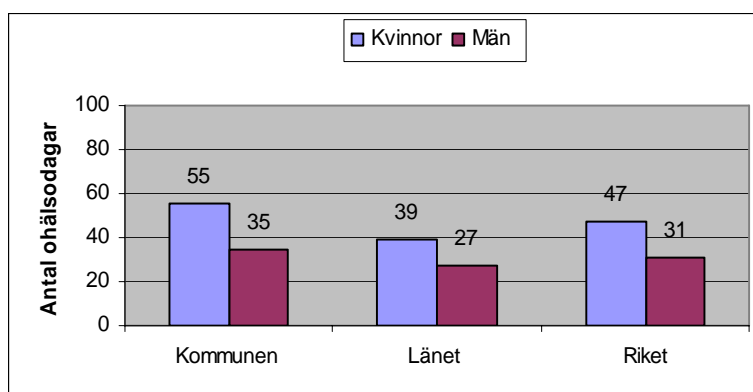

Källa: Databasen "Hur mår Stockholm?"

Ohälsotalet för Nynäshamns kommun var 2008 högre än i Stockholms län och i riket. I tabellen nedan redovisas ohälsotalet för 2008 i en jämförelse mellan Nynäshamns kommun och Stockholms län.

⁹ Ohälsotal= Försäkringskassan beräknar ohälsotalet genom att för en region summera antalet sjukpenningdagar, dagar med förtidspension/sjukbidrag, dagar med rehabiliteringsersättning och dagar med förebyggande sjukpenning och dividera summan med antalet sjukförsäkrade och förtidspensionärer.

Figur 6: Ohälsotalet 2008 i Nynäshamns kommun, Stockholms län samt riket.

Källa: Statens Folkhälsoinstitut, Faktablad 2009. Bakgrundsfakta om invånarna och kommunen (Nynäshamns kommun).

Dödligheten är störst i cirkulationsorganens sjukdomar, tumörer, ischemiska hjärtsjukdomar, psykiska sjukdomar, hjärtinfarkter och stroke. Jämfört med länet är dödligheten i hjärtinfarkt lägre både för män och kvinnor medan dödligheten i lungcancer för kvinnor är högre i kommunen. För samtliga sjukdomar är livsstilen viktig; matvanor och motion är friskfaktorer och rökning, hög alkoholkonsumtion och stillasittande är riskfaktorer.

3. Hälsan bland nyfödda och förskolebarn

Barnvårdscentralen (BVC) redovisar i sina årsrapporter¹⁰ barns hälsa till sex års ålder därefter tar skolhälsovården över. Av dessa redovisningar framgår att barnen i Nynäshamn mår förhållandevis bra. Så gott som alla barn klarade utan anmärkning utvecklingsbedömningen vid fyra års ålder.

Vaccination och amning

Över 98 procent har fått vaccin mot stelkramp, difteri, kikhosta och polio. Så gott som alla mödrarna ammar sina barn de första veckorna och därefter sjunker andelen. Vid sex månaders ålder ammas 68 procent av barnen i kommunen helt eller delvis, vilket är något under genomsnittet för länet.

Rökande föräldrar

Blivande mammor röker i högre utsträckning i kommunen jämfört med länet och riket, bl.a. ökar det risken för underviktiga barn. Rökande föräldrar är en riskfaktor bl.a. för barnastma och öroninflammationer. Enligt BVC:s statistik röker 18 procent av föräldrarna till barn i åldern noll till fyra veckor. Andelen är betydligt högre än läns-genomsnittet som ligger på tolv procent.

Övervikt och fetma

Andelen barn med övervikt eller fetma var före 2007 lägre än genomsnittet för länet, men nu har kommunens fyraåringar halkat över genomsnittet. En kraftig uppgång av

¹⁰ <http://www.bhvsll.se/>

andelen överviktiga barn noterades under 2008 samtidigt som andelen i länet minskade. Närmare 17 procent av fyraåringarna i kommunen var överviktiga 2008 jämfört med tio procent i länet.

Tabell 4: Övervikt och fetma hos fyraåringar

Övervikt och fetma fyraåringar	2006	2007	2008
Överviktiga (%)	7,7	10,7	16,6
Feta (%)	1,8	3,7	2,4

Tandhälsa hos förskolebarn

Folktandvården kontrollerar barnens tänder vid tre års ålder. Andelen kariesfria treåringar har ökat under de senaste åren. Ett trendbrott kom 2008 då andelen kariesfria treåringar sjönk något. Flertalet treåringar är dock fortfarande kariesfria.

4. Skolelevers hälsa

Någon årlig rapport om skolbarnens hälsa och skolhälsovårdens arbete har hittills inte lämnats från barn- och utbildningsnämnden. Skolsköterskor och kuratorer har i intervjuer i december 2007 konstaterat att skoleleverna:

- Har för få vuxna att prata med
- Det är vanligt med dålig självkänsla
- Flera ensamma barn, märks särskilt på rasterna
- Psykisk ohälsa yttrar sig som huvudvärk, magont, ätstörningar och självsador
- Mobbing och misshandel förekommer på rasterna
- Sömnproblem förekommer liksom att elever vänder på dygnet
- Många hoppar över frukosten och en del äter inte heller skollunch eller middag, vilket leder till att eleverna är hungriga och okoncentrerade
- Mer regelbundna mat- och sovvanor behövs
- Alkohol och rökning går ner i åldrarna

Av den s.k. Stockholmsundersökningen framgår att elever i årskurs nio trivs relativt bra och att 75 procent av pojkarna och 54 procent av flickorna är nöjda med sitt utseende. Det är lika som länets tonåringar.

Övervikt och fetma

Tidigare har konstaterats att övervikten ökat bland förskolebarnen de senaste åren. Tendensen bland skoleleverna är inte helt tydlig. Skolhälsovården som mäter och väger eleverna när de börjar i förskoleklass, i årskurs fyra och årskurs åtta rapporterar att andelen överviktiga och feta elever i kommunens skolor ökat i årskurs fyra och minskat något i årskurs åtta (se tabell nedan).

Tabell 5: Överviktiga och feta elever

	2005/06	2007/08
Förskoleklass (%)	14	17
Årskurs 4 (%)	20	25
Årskurs 8 (%)	23	21

Källa: Skolhälsovården och överviktsprojektet

Simkunnigheten stor

Drunkningsolyckor är den tredje vanligaste dödsorsaken bland barn och unga efter trafikolyckor och självtillfogad skada. Att lära sig simma är därför en viktig folkhälsofaktor och i Nynäshamns kommun kan 99 procent av eleverna simma.

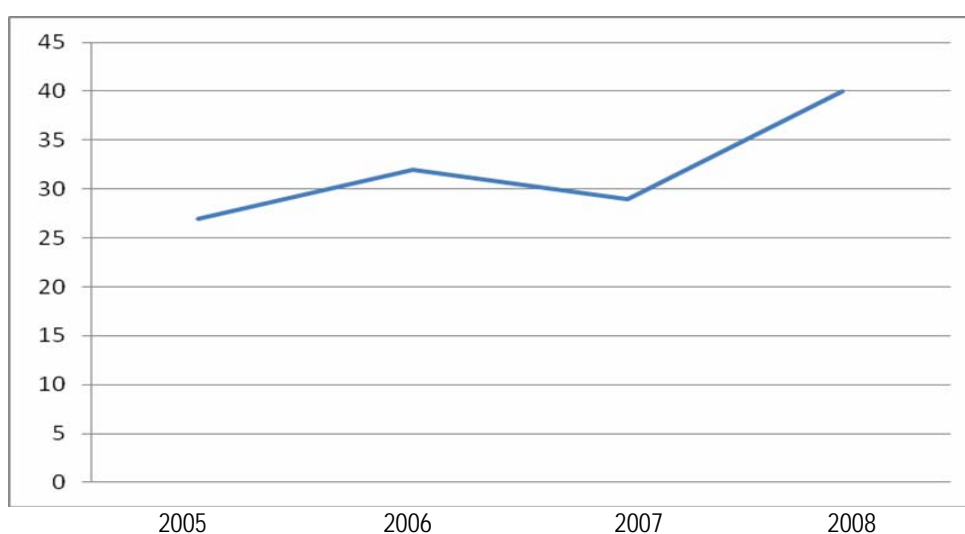
Oönskade graviditeter

Andelen aborter används här som ett mått på oönskade graviditeter och att minska andelen aborter hos kvinnor under 19 år med 30 procent är ett kommunalt folkhälsomål. Andelen aborter i denna åldersgrupp har varit relativt högt, men sjönk under några år för att under 2008 återigen öka.

Andelen aborter per år redovisas i tabellen nedan, dock är det få flickor under 19 år i kommunen som genomgår abort och statistiska jämförelser mellan enskilda år går därför inte att göra däremot kan trender över åren ses. Att andelen aborter var 40 per 1000 flickor under 19 år 2008 kan vara en ökning, men bör ses i ett längre perspektiv innan några slutsatser dras.

Antalet aborter omräknat per tusen kvinnor under 19 år under perioden 2004-2008 var i kommunen 31, i länet 29 och i landet 25.

Figur 7: Andel aborter per tusen flickor under 19 år

Källa: Socialstyrelsen, Sveriges officiella statistik

Fysisk aktivitet

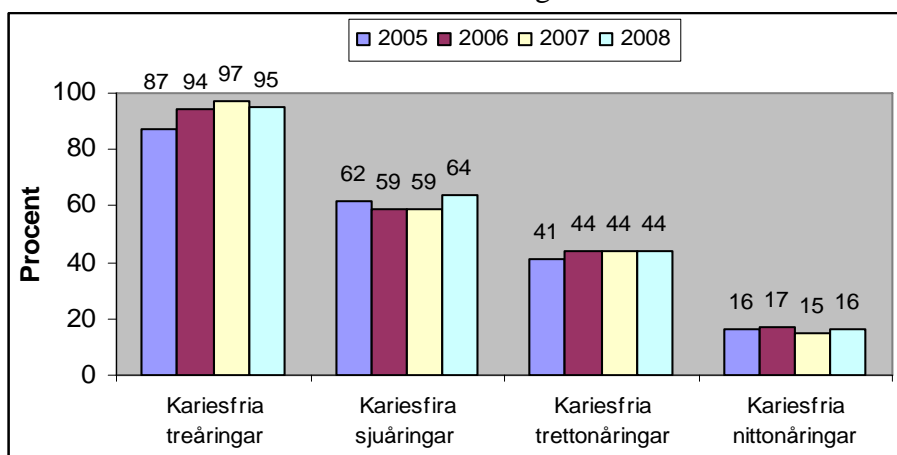
Ett frågeformulär som årligen går ut till samtliga elever i kommunens skolor via barn- och utbildningsförvaltningen, visar att flertalet elever utövar någon form av fysisk aktivitet efter skoldagens slut. Bland elever i årskurs fem tränar 92 procent och i årskurs åtta tränar 82 procent av eleverna. Andelen som tränar har legat relativt konstant under åren. Godkänt betyg i ämnet *Idrott och Hälsa* har 93 procent av eleverna.

Tandhälsa

Vid folktandvårdens treårskontroll har de flesta barn hela och fina tänder och därefter sjunker andelen utan karies. I skolåldern är kariesangreppen betydligt högre i vissa områden och därför har folktandvården i samverkan med kommunen initierat fluorsköljning i dessa områden. Eleverna får också information om tandhygien.

Folktandvården har uppmärksammat fler frätskador på tänderna hos ungdomar i övre tonåren än tidigare och menar att det kan vara följden av hög konsumtion av juice eller andra frätande drycker.

Figur 8: Tandhälsan bland kommunens barn och ungdomar

Källa: Folktandvården i Nynäshamn (tar emot flertalet barn och ungdomar i kommunen)

4.1 Alkohol, droger och psykisk hälsa i årskurs nio

I Stockholmsenkäten har frågor om alkohol, rökning och andra droger, men också om psykisk hälsa, oro, mobbing och kriminalitet undersökts 2006 och 2008. Frågorna ställdes till samtliga elever i årskurs nio och resultatet redovisas nedan.

Psykisk hälsa

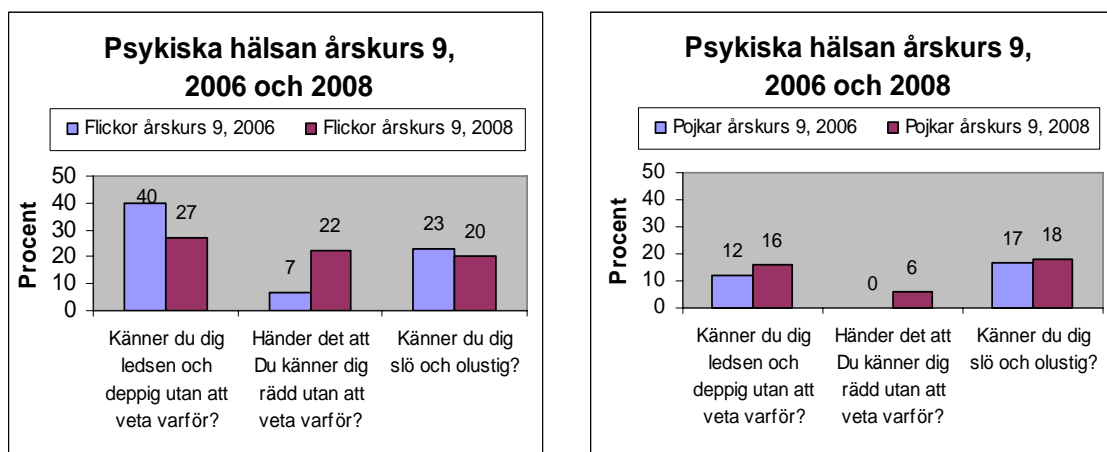
Elevernas sammanlagda psykiska hälsa är jämförbar med länets och 64 procent av ungdomarna svarar att de tycker ”det är riktigt härligt att leva”. Pojkarna har lite bättre hälsa än flickorna, vilket stämmer väl med situationen i länets övriga kommuner.

Skolk eller olovlig frånvaro från skolan kan vara tecken på att eleven inte trivs eller på drogmisbruk och/eller kriminalitet. En tredjedel av pojkarna och något färre flickor

hade skolkat en hel dag under läsåret 2007/08, vilket var några procent minskning jämfört med undersökningen 2006.

Av flickorna svarade 40 procent att de var ledsna utan att veta varför 2006 och andelen sjönk till 27 procent 2008. En fjärdedel av flickorna kände sig slöa och olustiga 2006 och en mindre ökning av denna kategori märktes 2008.

Figur 9: Psykiska hälsan (elever årskurs nio)

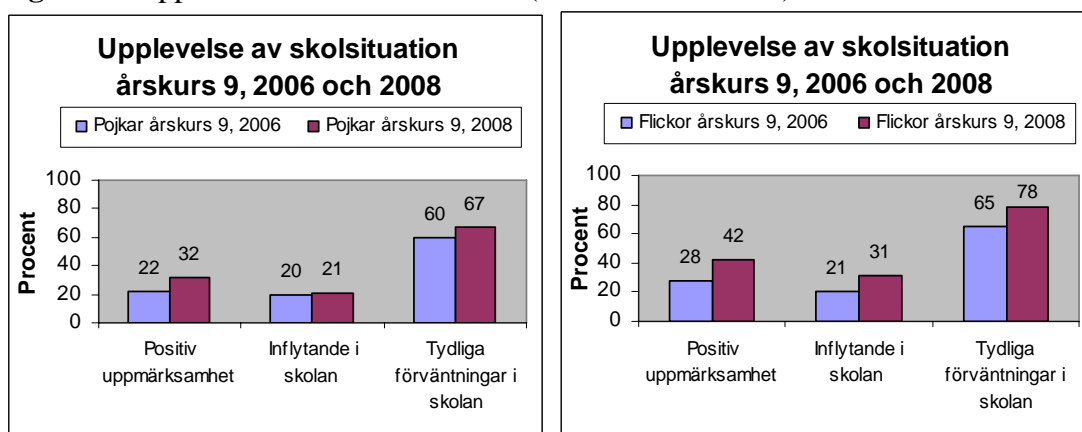

Källa: Enkätundersökning årskurs 9

Trivsel i skolan

I årskurs nio trivs mer än 85 procent av eleverna i skolan, flickorna något bättre än pojkarna. Elevernas upplevelse av positiv uppmärksamhet och tydliga förväntningar har ökat mellan 2006 och 2008.

Figur 10: Upplevelse av skolsituationen (elever i årskurs nio)

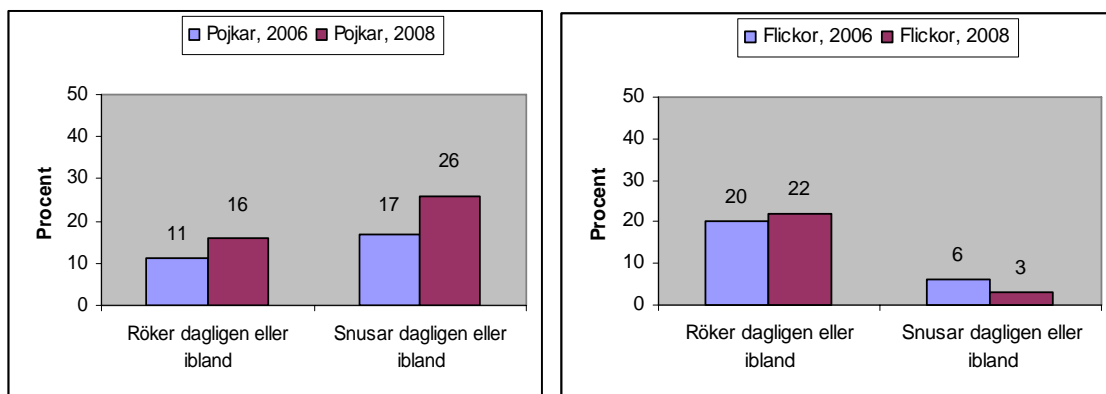
Källa: Enkätundersökning årskurs 9

Tobak och snus

Eleverna i högstadiet röker mindre än ungdomarna i länet. Trots det röker var femte flicka i Nynäshamns kommun. Pojkarna röker i mindre utsträckning än flickorna, men andelen har ökat i 2008 års mätning.

Andelen elever i årskurs nio som uppger att de aldrig har rökt var 45 procent 2008, vilket är en minskning med två procentenheter sedan 2006.

Figur 11: Andel pojkar och flickor som röker och snusar (årskurs 9)

Källa: Enkätundersökning årskurs 9

Om tobak är lättillgängligt ökar risken att börja röka. Omkring 70 procent av ungdomarna i kommunen som röker köper själva cigaretter i butik och nästan lika många får röka för sina föräldrar. Föräldrar tillåter att barnen röker i högre utsträckning i kommunen än i länet.

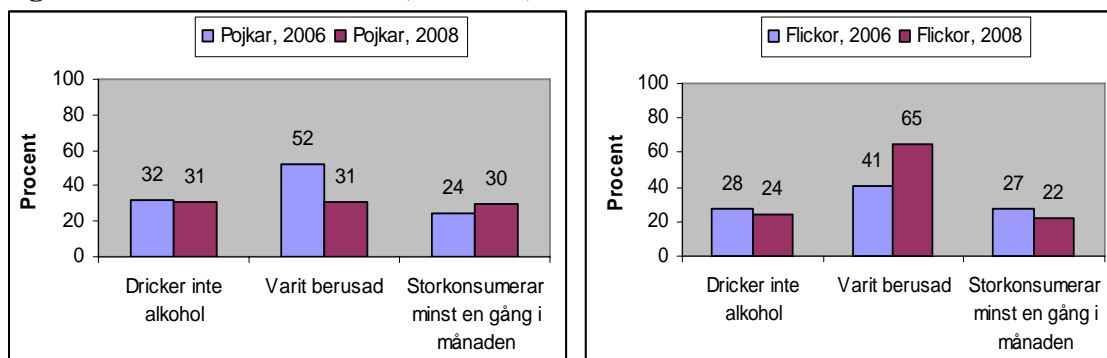
Alkoholkonsumtion

I kommunen är det totalt 29 procent av eleverna i årskurs nio som aldrig dricker alkohol, vilket är något färre än i länet. En tredjedel av dem är pojkar och en fjärdedel flickor. Drygt hälften har någon gång varit berusade. De som dricker alkohol dricker mer och är i högre grad berusade jämfört med länsgenomsnittet.

Omkring en fjärdedel av eleverna i årskurs nio storkonsumerar alkohol minst en gång per månad. Betydligt högre andel flickor än pojkar uppger att de varit berusade någon gång och flickorna uppger att de främst dricker sprit och blandade drycker medan pojkarna mest dricker öl.

Närmare var femte elev i årskurs nio eller 19 procent av ungdomarna i denna årskurs, anser att någon i familjen dricker för mycket alkohol.

Figur 12: Alkoholkonsumtion (årskurs 9)

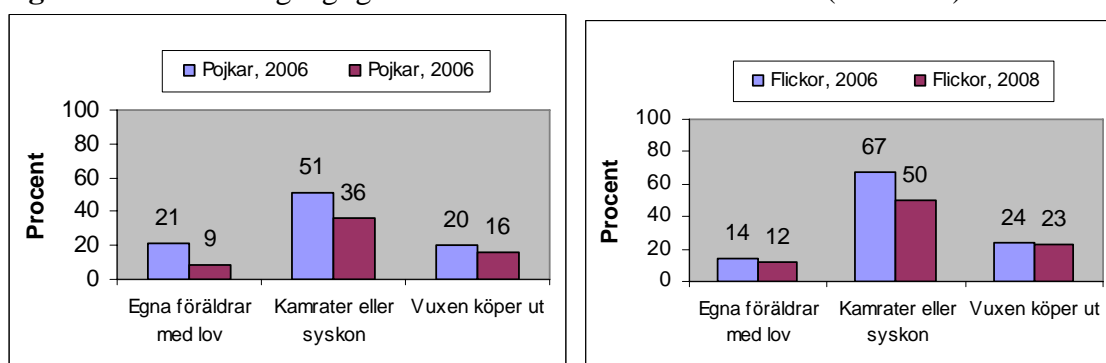

Källa: Enkätundersökning årskurs 9

Föräldrar köper ut och bjuder ungdomar på alkohol

De ungdomar som dricker alkohol köper eller får sådana varor främst från kamrater och syskon, men även föräldrar och andra vuxna bidrar till att göra alkoholkonsumtionen möjlig. En femtedel av pojkarna i årskurs nio uppger att de får alkohol från sina föräldrar med föräldrarnas godkännande. Var femte elev i årskurs nio uppger att de blir bjudna på alkohol av föräldrarna. Av figuren nedan framgår att andelen föräldrar och syskon som förser ungdomar med alkohol minskat sedan 2006 års mätning.

Figur 13: Alkoholtillgänglighet bland dem som dricker alkohol (årskurs 9)

Källa: Enkätundersökning årskurs 9

Narkotikabruk

Narkotika är inte ett lika stort problem som alkohol, men betraktas som mer allvarligt. Fem procent av pojkarna i årskurs nio uppger att de använt narkotika någon gång de senaste fyra veckorna. Främst är det hasch och marijuana som används.

Spelberoende

Spelberoende har tidigare inte varit med i frågeformuläret och statistik finns därför inte från tidigare år. Spelberoende någon gång under året hade 16 procent av pojkarna och elva procent av flickorna i kommunen upplevt.

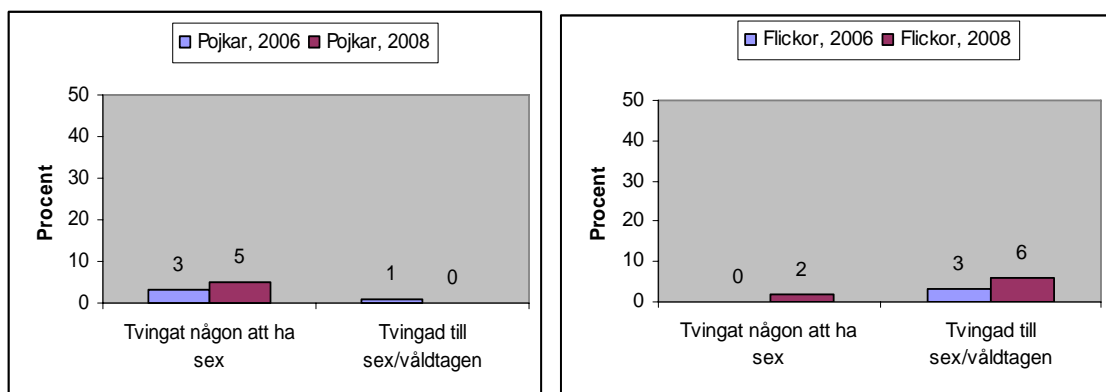
Mobbing

Andelen som blir mobbade har inte förändrats mellan undersökningarna. Av pojkarna uppgav 16 procent att de blivit mobbade och för flickorna var siffran 29 procent och ungefär hälften av dem mobbades varje månad. Mobbade via sms hade sju procent av pojkarna och 16 procent av flickorna blivit. De som mobbar är något fler än de som uppger att de utsätts för mobbing.

Sexuella övergrepp

Eleverna rapporterar inte någon stor andel sexuella övergrepp jämfört med länet. Sexuella övergrepp förekommer dock. Av statistiken framgår att pojkarna tvingar sig till sex av flickorna och flickorna blir därmed offer.

Figur 14: Sexuella övergrepp (årskurs 9)

Källa: Enkätundersökning årskurs 9

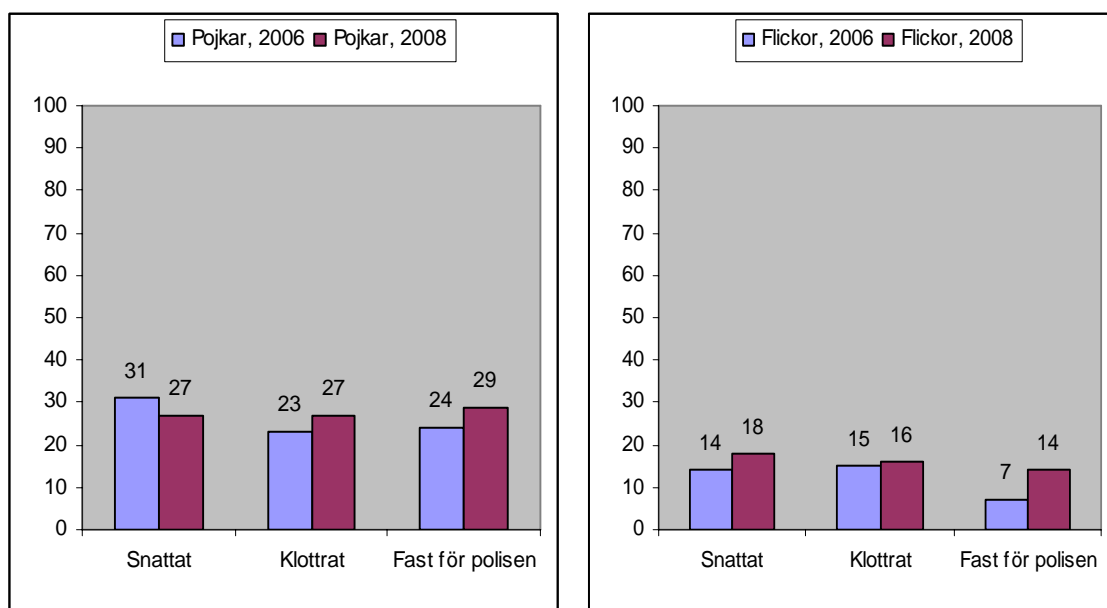
Trygghet

Ungdomar i Nynäshamn känner sig förhållandevis trygga och majoriteten vågar gå ut på kvällarna. Misshandel förekommer dock och bland pojkarna hade 13 procent känt sig allvarligt hotade 2008. En av tio flickor upplevde sådant hot.

Kriminalitet

Kriminaliteten är högre bland pojkarna än flickorna. Andelen som uppgav att de åkte fast för polisen ökade mellan 2006 och 2008. I jämförelse med länet är det relativt många pojkarna som uppgett att de åkt fast för polisen.

Figur 15: Kriminalitet bland ungdomar (årskurs 9)

Källa: Enkätundersökning årskurs 9

5. Den vuxna befolkningens hälsa

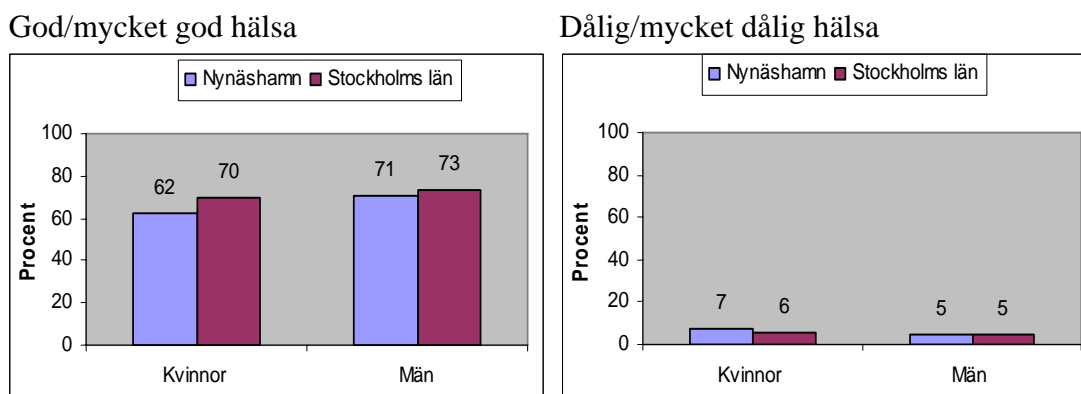
5.1 Upplevd hälsa

Självskattad allmän hälsa

De flesta i Nynäshamns kommun mår gott eller mycket gott, men hälsan upplevs ändå som sämre i kommunen jämfört med länet. En anledning som tidigare nämnts kan vara den höga andelen lågutbildade i kommunen. Andelen rökare är högt, vilket också påverkar hälsoutvecklingen negativt.

Få personer i kommunen mår dåligt eller mycket dåligt (totalt drygt sex procent). Kvinnorna mår dock betydligt sämre än männen. Både män och kvinnor tenderar att må sämre ju äldre de blir, män över 65 år mår något sämre än kvinnor i samma ålder. Dock är bastalen i varje åldersgrupp låga varför slutsatserna är osäkra.

Figur 16: Självskattad allmän hälsa bland befolkningen i kommunen

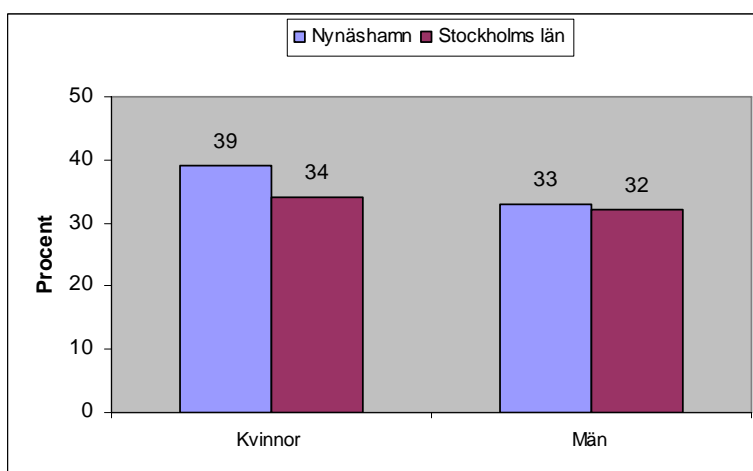

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Långvarig sjukdom och värk i olika delar av kroppen

Långvarig sjukdom, vilket omfattar besvär efter olycksfall, handikapp eller annat långvarigt hälsoproblem, uppger en högre andel av befolkningen i kommunen än i länet att de har. Kvinnorna drabbas oftare än män av långvarig sjukdom och andelen ökar med åldern. I åldersgruppen 65-84 år uppger 52 procent av kvinnorna och 59 procent av männen att de lider av långvarig sjukdom. Bland unga 18-24 år är det fler män än kvinnor med långvarig sjukdom. Hälften har nedsatt arbetsförmåga och 28 procent har det i hög grad. Dock är bastalen för de yngsta åldersgrupperna låga varför slutsatserna är osäkra.

Figur 17: Förekomst av långvarig sjukdom

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

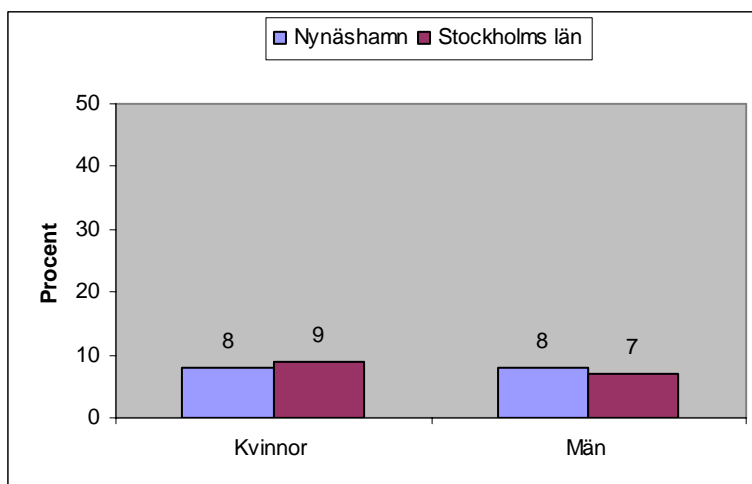
Fler i kommunen lider av värk och smärta i kroppen än i länet som helhet och betydligt fler kvinnor än män har sådana problem. Värk och smärta ökar med åldern. Bland kommunens invånare har 14 procent tungt arbete, vilket är betydligt högre andel än länets nio procent. Den höga andelen tungt arbete kan vara en förklaring till hög

frekvens värk och smärta. Även övervikt, för lite motion och andra faktorer kan öka riskbilden.

Astma

Ungefär åtta procent av invånarna i kommunen har astma, vilket är lika många som i länet som helhet. Ingen skillnad finns mellan könen. Dubbelt så många män som kvinnor har astma i åldersgruppen 25-44 år.

Figur 18: Förekomst av astma

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Rinnande och kliande näsa eller ögon

Rinnande och kliande näsa eller ögon har ungefär 30 procent av befolkningen i Nynäshamn, vilket är mindre än i länet som helhet. Frågan gällde samband med lövsprickning, gräsblomning eller pälsdjurskontakt. Ingen större skillnad mellan könen finns däremot varierar besvaren med åldern. Högst andel besvär återfinns i åldersgruppen 25-44 år.

Besvär av nickel

Nickel besväras drygt 14 procent av och en stark övervikt råder för kvinnor. Mer än var femte kvinna är nickelallergisk och en stark ökning finns bland unga män. Smycken, piercing och annan metallexponering kan ligga bakom den höga andelen.

5.2 Psykisk ohälsa

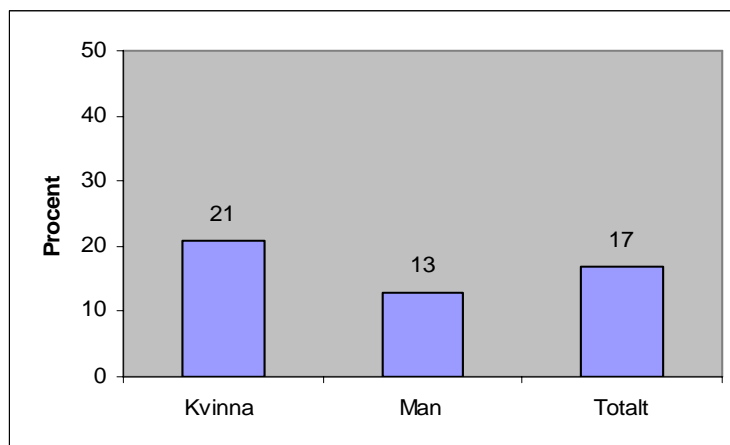
Sammanvägd psykisk hälsa – QHQ12

I beräkning av den sammanvägda psykiska hälsan (QHQ12) räknas tolv faktorer ihop, som handlar om hur respondenten mått de senaste två veckorna.

Var femte kvinna upplever psykisk ohälsa. Personer 18-24 år har störst problem och så många som 30 procent av kvinnorna och 20 procent av männen upplever psykiska

problem i den åldersgruppen. Med åren minskar den psykiska ohälsan. Psykisk ohälsa är vanligare hos personer som bor i hyresrätt jämfört med personer som bor i villa eller radhus.

Figur 19: Sammanvägd psykisk ohälsa bland invånarna i kommunen

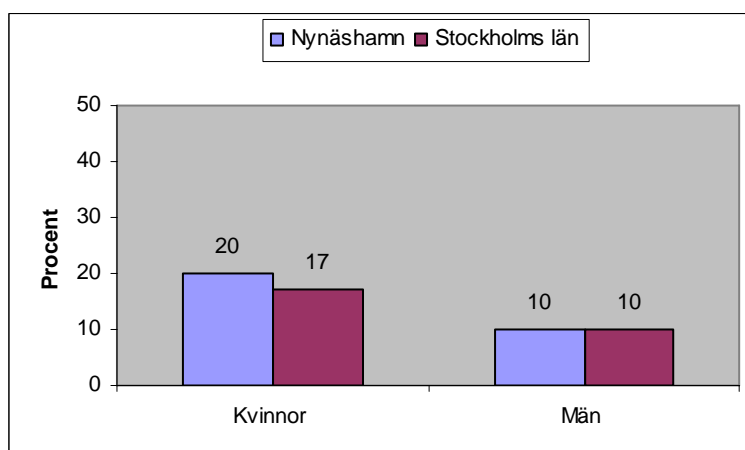

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Depression, oro och nedstämdhet

Diagnosen depression har 15 procent av kommunens invånare haft någon gång, vilket är fler än för länet. Betydligt fler kvinnor än män får denna diagnos.

Figur 20: Depression en eller flera gånger

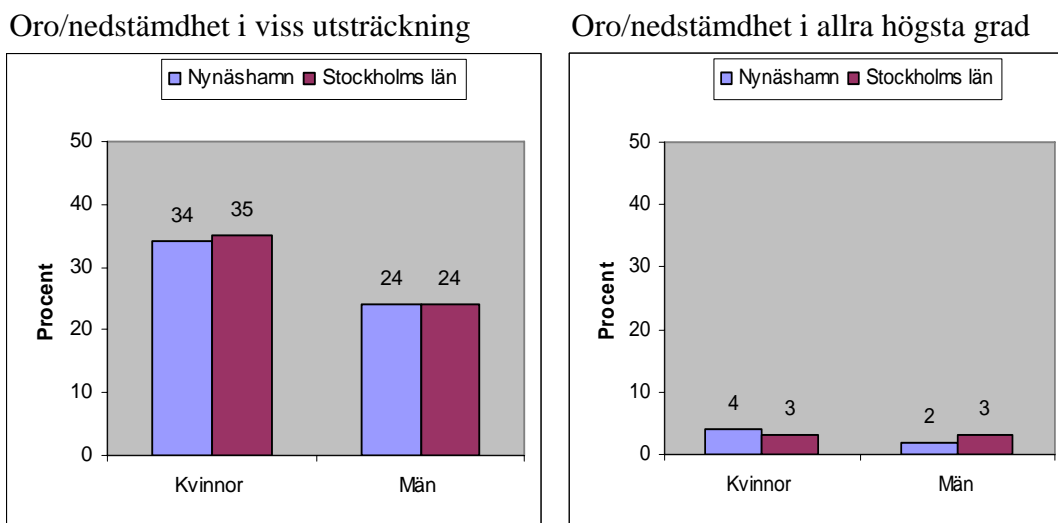

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Huvudvärk eller migrän har 27 procent av befolkningen både i länet och i kommunen. Kvinnor dominerar när det gäller dessa besvär och särskilt hög andel återfinns i gruppen 18-44 år där ca 40 procent av kvinnorna har lätta besvär av huvudvärk eller migrän.

Nedstämdhet upplever 29 procent och även här dominerar kvinnorna, dock uppträder ingen skillnad mellan åldersgrupperna.

Figur 21: Oro och nedstämdhet

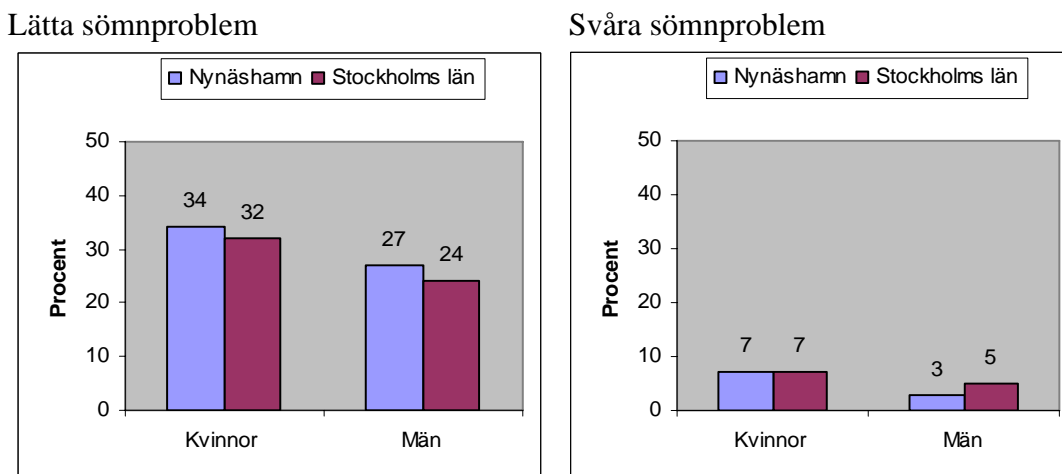

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät

Sömnproblem

Ihållande trötthet och sömnsvårigheter drabbar ungefär en tredjedel av invånarna och fler i kommunen än i länet. Kvinnor drabbas i högre utsträckning av sömnproblem än män och särskilt gäller det kvinnor 18-24 år där 44 procent har sömnproblem.

Figur 22: Lätta och svåra sömnsvårigheter

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

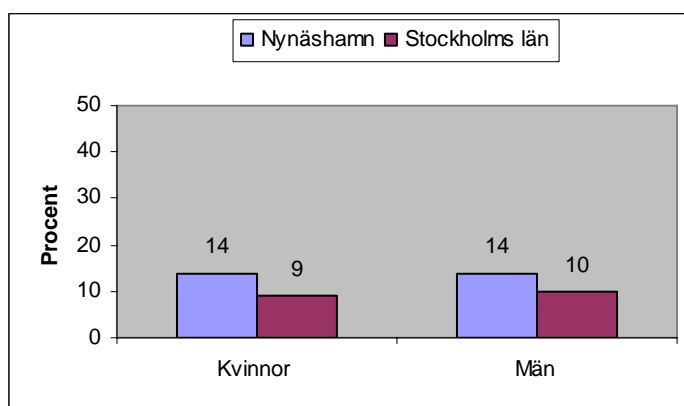
5.3 Övervikt och ohälsa

Övervikt

Hälften av befolkningen betraktas som överviktiga, d.v.s. de har ett BMI över 25, vilket kan jämföras med länets 41 procent. Betydligt fler män än kvinnor är överviktiga. I åldern 18-24 år är relativt få överviktiga.

Andelen som är feta (BMI över 30) utgör 14 procent av befolkningen, vilket kan jämföras med tio procent i länet.

Figur 23: Andel feta personer i kommunen

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Diabetes och högt blodtryck

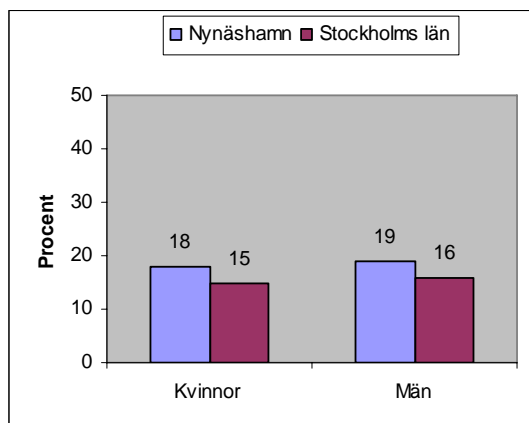
Diabetes och högt blodtryck drabbar i högre utsträckning överviktiga personer än de som är normalviktiga. Diabetes drabbar knappt fyra procent av kommunens invånare, vilket är ungefär lika som för länet. Hög övervikt har således inte påverkat frekvensen diabetes.

Medicinering mot högt blodtryck är mer vanligt i kommunen än i länet. Behandling med läkemedel för högt blodtryck är lika mellan könen, vilket tyder på att högt blodtryck drabbar både kvinnor och män i lika hög grad. Dock medicineras äldre kvinnor (65-64 år) oftare med läkemedel än äldre män.

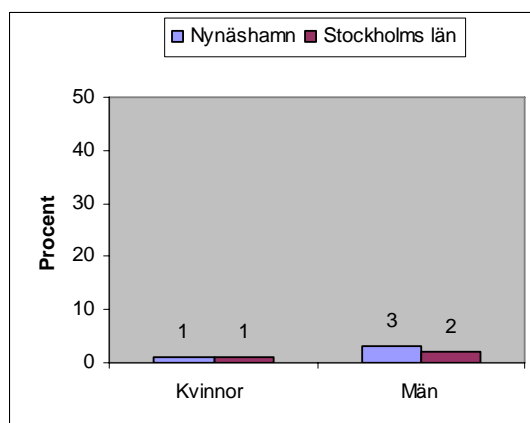
Män får i högre grad än kvinnor enbart råd om ändrad livsföring vid förhöjt blodtryck vid besök på vårdcentralen.

Figur 24: Högt blodtryck

Högt blodtryck, läkemedelsbehandling

Högt blodtryck, råd om ändrad livsstil

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

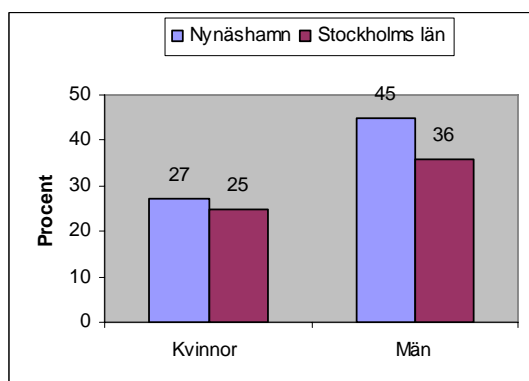
5.4 Levnadsvanor

Matvanor

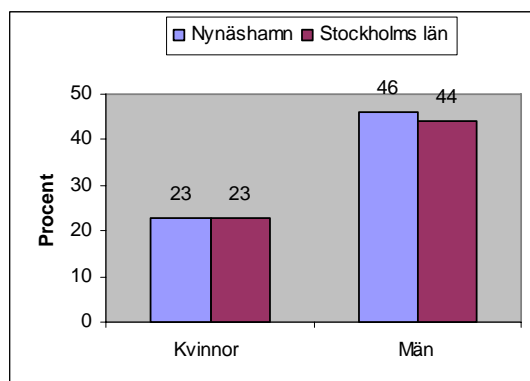
Frukt och grönsaker behöver kroppen tre till fem gånger per dag, men få i kommunen kommer upp i tillräckligt stora mängder. En fjärdedel av kommunens invånare äter frukt/bär och 17 procent äter grönsaker/rotfrukter flera gånger per dag. Betydligt fler kvinnor än män äter frukt och grönsaker tillräckligt ofta.

Figur 25: Andel som sällan äter frukt/bär och grönsaker/rotfrukter.

Äter sällan frukt och bär

Äter sällan grönsaker och rotfrukter

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Kroppslig ansträngning på fritiden

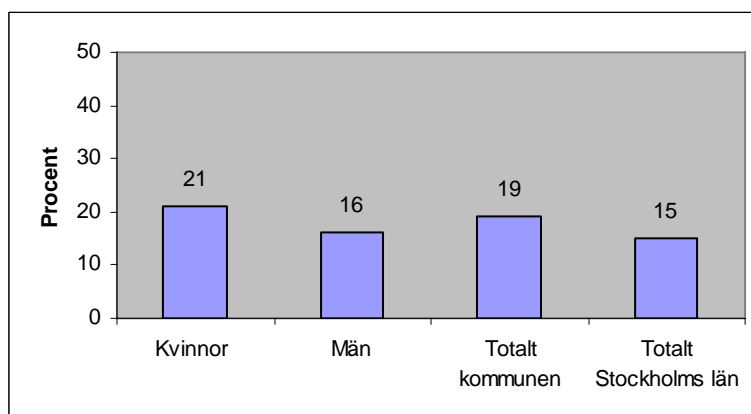
Betydligt fler män än kvinnor ägnar sig åt regelbunden motion och i åldern 18-25 år återfinns flest regelbundna motionärer. Personer över 65 år motionerar sällan och i den åldersgruppen finns inga större skillnader mellan män och kvinnor.

Ungefär tolv procent av befolkningen har en stillasittande fritid, vilket är ungefär lika i kommunen som i länet. Yngre och äldre åldersgrupper har högre andel som sitter stilla på fritiden än personer mellan 25 och 64 år.

Röker dagligen

Betydligt fler röker i kommunen jämfört med länet och det är fler kvinnor än män. Bland kvinnorna är det flest rökare i åldern 18-24 år och bland männen röker många i den yngsta åldersgruppen plus i åldersgruppen 45-64 år. Av BVC:s årsrapport framgår att fler mödrar i kommunen är rökare jämfört med länet.

Figur 26: Andel som röker dagligen

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Tabell 6: Självskattad hälsa hos personer som röker varje dag

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Självskattad hälsa	Mycket gott/gott		Någorlunda		Dåligt/mycket dåligt	
	Röker	Kommun	Röker	Kommun	Röker	Kommun
Kvinnor (%)	51,3	81	38,6	30	10,1	7,5
Män (%)	64,9	71,4	27,7	23,6	7,4	4,8

De som röker varje dag har sämre hälsa än befolkningen som helhet. Av tabellen framgår att färre rökare uppfattar sin hälsa som god eller mycket god jämfört med kommunen som helhet. Bland rökarna finns fler som skattar hälsan som dålig eller mycket dålig än bland ett genomsnitt av kommunens invånare.

Tabell 7: Alkoholrelaterad dödlighet 2001-2005

Antal döda/100 000 invånare	Kvinnor	Män
Kommunen	15,6	60,2
Länet	15,9	54,1
Riket	11,1	44,9

Källa: Socialstyrelsen, Offentlig statistik

Så många som tio procent av männen har hög alkoholkonsumtion medan siffran för kvinnor är fyra procent. Dödligheten för män i alkoholrelaterade sjukdomar är högre än genomsnittet i länet. Alkoholrelaterad dödlighet hos kvinnor är lika som i länet.

Trygg och säker sexualitet

Endast någon procent i kommunen och i länet drabbas av klamydia och gonorré. Främst är det unga kvinnor som får klamydia och i åldersgruppen 18-24 år drabbas sju procent av kvinnorna och 4,5 procent av männen. Totalt är andelen en procent både i kommunen och länet.

Gonorré diagnostiseras främst hos personer i åldern 45-64 år (0,3 %) och män respektive kvinnor drabbas i ungefär lika hög grad.

Aborter används här som ett sätt att beräkna oönskade graviditeter. Antal aborter per 1000 kvinnor i åldersgruppen 20-29 år är högre än i länet och i riket. För övriga åldersgrupper är aborttalet lika som i länet under perioden 2002-2006.

Tabell 8: Antal aborter per 1000 kvinnor 2002-2006

Åldersgrupper	Kommunen	Länet	Riket
15-19	27,8	27,8	24
20-29	36,8	31,7	27,5
30-44	15,6	16,6	14,2
15-44	23,1	22,7	19,9

Källa: Socialstyrelsen, Offentlig statistik

Social sammanhållning

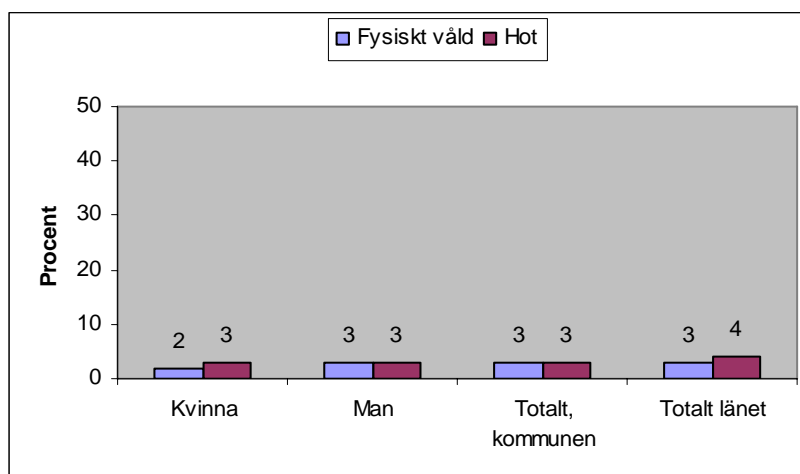
”Man kan lita på de flesta människor som bor i det här bostadsområdet” var ett påstående som ställdes till respondenterna. Flertalet har stor tillit till människorna i området och därmed kan kommunen betraktas som relativt trygg. Endast tio procent, saknar tillit, vilket kan jämföras med tolv procent i länet som helhet. Tilliten är sämst bland män och så stor andel som en fjärdedel av männen i åldern 18-25 år saknade tillit till de boende i området.

Fysiskt våld, hot eller hot om våld

Endast några procent av kommunens invånare uppger att de blir utsatta för fysiskt våld och ytterligare någon procent har blivit utsatta för hot om våld. Upp till 45 år är det flest män och därefter dominerar kvinnorna.

Vanligast är att bli utsatt för våld hemma eller på arbetsplatsen och risken är liten att råka ut för våld i bostadsområdet. Vanligast är att den som utövar våld är okänd eller obekant och näst vanligast är att det är en partner eller före detta partner.

Figur 26: Våld och hot om våld

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Närmare 500 personer i Nynäshamns kommun uppger att de har blivit utsatta för våld eller hot om våld under år 2006. Statistik från Brottsförebyggande rådet visar att 256 personer anmälde brott om misshandel år 2006 till Polisen.¹¹

Personligt stöd vid kriser och hjälp vid sjukdom eller med praktiska problem

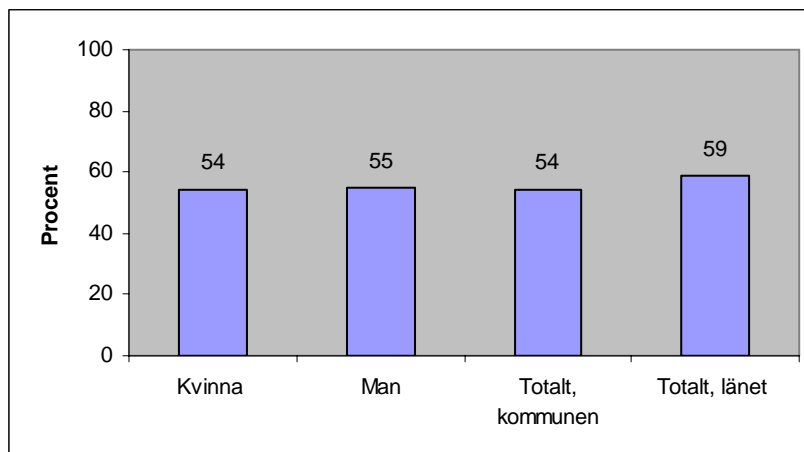
Omkring 90 procent har möjlighet att få personligt stöd i en livskris och det är något fler kvinnor än män som säger sig ha det. Flertalet i kommunen kan således få hjälp vid sjukdom eller med praktiska ting när det behövs. Ungefär tio procent uppger att de vårdar någon anhörig.

Deltagit regelbundet i aktiviteter tillsammans med flera andra

Mer än hälften av kommunens invånare deltar regelbundet i aktiviteter med andra, vilket är lägre andel än för länet som helhet. Kvinnorna är aktiva oftare än männen och mer än var femte kvinna deltar regelbundet i aktiviteter varje vecka. Andelen män som är aktiva sjunker med åldern medan kvinnorna fortsätter att vara mer aktiva även som äldre.

¹¹ Statistik från Brottsförebyggande rådets webbplats.

Figur 27: Andel som deltar aktivt i aktiviteter med andra

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

5.5 Äldres livskvalitet och sjukdomsbesvär

Syn och hörsel

Så många som 94 procent kan läsa tidningen med eller utan glasögon i åldern 65-84 år. Dock kan fem procent inte alls urskilja tidningstext och av dessa är något fler kvinnor än män.

Hörselproblem är mer vanligt bland män än bland kvinnor i högre åldrar. De som inte hör alls (inte heller med hörapparat) utgör 21 procent bland kvinnorna och 29 procent bland männen i åldersgruppen 65 till 84 år och problemen ökar med åldern.

Ensamhet

Frågor om kontakt med anhöriga och upplevelse av ensamhet ställdes till personer 65-84 år. Ingen större skillnad mellan kommunen och länet kunde avläsas. Närmare 70 procent träffar någon anhörig eller vän varje vecka och/eller har kontakt per telefon. Elva procent uppger att de sällan har kontakt med anhöriga och/eller vänner och bland dessa finns en stark övervikt av män. Männen besväras dock i mindre utsträckning av ensamhet än kvinnorna.

Avstått från att gå ut på grund av oro att bli överfallen m.m.

Närmare hälften av alla kvinnor avstår eller har avstått ofa/någon gång från att gå ut på kvällen på grund av oro att bli överfallen etc. Så många som en fjärdedel uppger att de alltid avstår från att gå ut. Männen avstår i betydligt mindre omfattning.

Tabell 9: Avstått från att gå ut på grund av oro att bli överfallen eller hotad

Avstått från att gå ut på kvällen/ 65-84 år	Kvinna	Man	Totalt
Avstått ofta (%)	25,7	0	13,8
Avstått någon gång (%)	16,6	22,2	19,6
Aldrig avstått (%)	52,1	82,8	66,3

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Rörlighet och smärtor

Flertalet äldre har inga problem med rörligheten och mycket få har så stora problem att de är sängliggande. Andelen som har problem att röra sig ökar med åldern. En fjärdedel av männen i åldersgruppen 65-84 år och en tredjedel av kvinnorna i denna åldersgrupp kan endast gå med viss svårighet. Omkring tio procent av de äldre i kommunen behöver rollator vid promenader utomhus. Svåra smärtor uppger sju procent att de har och andelen kvinnor med svåra smärtor är dubbelt så många som männen.

En fjärdedel av kommunens invånare över 65 år bor med dålig tillgång till daglig service. Av de tillfrågade ansåg 26 procent att de hade svårighet att bära fem kilo, dvs. bära hem matkassar m.m. Omkring 15 procent av de äldre uppger att de behöver hjälp med städning och matinköp.

Sökt läkare på grund av fallolycka de senaste sex månaderna

Närmare sju procent av de äldre föll omkull och sökte läkare 2006. Andelen fallolyckor är lika som i länet som helhet. Orsaken till fall var främst att man halkade eller snubblade. De flesta föll på dagen mellan kl. 06 och 18 och något fler föll utomhus än inomhus. Urvalet är dock litet och slutsatserna därmed osäkra.

Tabell 10: Andelen personer 65-84 år som fallit och sökt läkare

Fallit omkull och sökt läkare/ 65-84 år	Kvinna	Man	Totalt	Länet
En gång det senaste halvåret (%)	9,5	3,4	10,2	10,2
Flera gånger under det senaste halvåret (%)	3,6	3,4		

Källa Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

Flertalet äldre som föll och sökte läkare för detta påverkades av fallet fem veckor eller mer (69 %) och hälften av dessa ansåg att fallet i "viss mån" påverkat deras vardagsaktiviteter och 36 procent att det "i hög grad" gjorde det.

Tabell 11: Fallolyckor inomhus rapporteras årligen från äldreboenden

Rapporterade fall inom särskilt boende	2005	2006	2007	2008
Antal rapporterade fall ¹²	577	578	679	676
Antal höftfrakturer	8	15	7	17

Källa: Socialförvaltningen¹³

Socialförvaltningen har analyserat frekvensen fallolyckor och höftledsfrakturer inom särskilda boenden och konstaterade att antalet fall ökat med 65 procent på Tallåsens äldreboende och med 74 procent på Sunnerbos äldreboende. En förklaring till ökningen ansågs vara tidigare underrapportering av fallolyckor. En åtgärdsplan har nu arbetats fram för att minska antalet fallolyckor.

¹² Med fall menas en händelse då en person oavsiktligt hamnar på golvet eller marken, oavsett om skada inträffar eller inte. Detta innebär att om en person ramlar omkull eller glider ur en säng eller stol och hamnar på golvet så räknas detta som ett fall.

¹³ Uppgifter från socialförvaltningen, "Sammanställning av fall 2005-2008 inom äldreomsorgens särskilda boende"

Höftledsbrott och fall

Personer äldre än 65 år drabbas oftare än yngre av höftledsfrakturer, som är en av de mer allvarliga konsekvenserna av fallolyckor. Antalet höftledsfrakturer beräknat per 1000 personer respektive år var 65 (2005), 128 (2006), 92 (2007) och 134 (2008).¹⁴

Tinnitus och inkontinens

Tinnitus är betydligt vanligare bland män än bland kvinnor och något mer vanligt i kommunen än i länet. Andelen med tinnitus ökar markant i åldergruppen över 65 år och av dessa har 36 procent av männen och 16 procent av kvinnorna lättare besvär av tinnitus.

Kvinnor drabbas oftare än män av inkontinens. Nästan var femte kvinna mellan 45 och 64 år är drabbade av lättare besvär av inkontinens. Bland kvinnor över 65 år har nästan en tredjedel sådana problem. Få män drabbas av inkontinens före 65 års ålder, men högre upp i åren har nästan var femte sådana besvär.

5.6 Arbete och sysselsättning

Arbetet har stor betydelse för hur man mår. På arbetsplatsen vistas flertalet under huvuddelen av dagen och trivsel, förhållande till arbetskamrater och chefer har stor betydelse för hälsan. På arbetsplatsen skapas också värdefulla sociala nätverk. Ofrivillig arbetslöshet är ofta stressande för den enskilda personen och kan på sikt leda till känsla av utanförskap och försämrad hälsa. Ungefär en femtedel av den yrkesverksamma befolkningen har under de senaste två åren varit arbetslösa. Andelen arbetslösa redovisas i tabell ett i kapitel ett.

Arbetsplatsen

Stöd från arbetsgivare och arbetskamrater är viktigt för trivseln på arbetsplatsen liksom att ha tid för sina arbetsuppgifter.

Stöd från överordnad anser knappt hälften att de har (45 %) och så många som 16 procent anser att de inte alls har sådant stöd. Positivt är dock att 60 procent anser att de har stöd av sina arbetskamrater om det uppstår problem.

En fråga ställdes också om arbetstagaren får belöning för väl utfört arbete. Var femte uppgav att de ofta eller alltid belönades för väl utfört arbete och 40 procent ansåg att det aldrig förekom. Fler män än kvinnor uppgav att de belönades för väl utfört arbete.

Nästan var femte person i kommunen anser att hon eller han inte har tid med sina arbetsuppgifter, vilket är fler än andelen i länet. Det kan innebära mer stress på jobbet.

5.7 Förtroendefrågor

Förtroendet för olika instanser som hälso- och sjukvården, försäkringskassan, polisen, socialtjänsten och kommunens politiker är väsentligt för den som är sjuk eller på andra

¹⁴ Uppgifter från databasen "Hur mår Stockholm?"

sätt behöver hjälp för att klara sin situation. Här redovisas några av de förtroendefrågor som ställts i folkhälsoenkäten.

Förtroende för politiker

Totalt har 41 procent av befolkningen i kommunen ganska stort eller mycket stort förtroende för kommunpolitiker. Drygt 13 procent har inget förtroende alls. Kvinnor har högre förtroende för kommunpolitiker än män. Störst förtroende för kommunpolitiker har personer äldre än 65 år och minst förtroende har personer 18-24 år.

Förtroendet för landstingspolitiker är mycket lågt i kommunen. Endast var femte person i har stort eller ganska stort förtroende för landstingspolitiker.

Tabell 12: Förtroende för politiker i kommunen, landstinget och riksdagen (%)

Folkhälsoenkät, SLL/2006	Kvinna	Man	Totalt
Mycket/ganska stort förtroende/kommunpolitiker (%)	42,9	39	41,2
Inget förtroende alls för kommunpolitiker (%)	10,7	16,6	13,3
Mycket/ganska stort förtroende/landstingspolitiker (%)	22,4	19,5	21,4
Inget förtroende alls för landstingspolitiker (%)	15,7	22,4	18,7
Mycket/ganska stort förtroende/riksdagen (%)	36,2	32,6	34,6
Inget förtroende alls för riksdagen (%)	15,1	16,8	15,9

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

5.8 Delaktighet och inflytande

Valdeltagande i allmänna val

Många i Nynäshamns kommun upplever att de kan vara med och påverka samhällsutvecklingen. Andelen som röstade i de olika valen 2006 är ungefär samma som genomsnittet för riket. Andel som röstade till kommunfullmäktige var 79 procent och till riksdagen röstade närmare 82 procent.

Tabell 13: Andel röstande i de olika valet

Andel av de röstberättigade	Nynäshamn	Riket
Kommunfullmäktige (%)	79	79
Landstingsfullmäktige (%)	78	79
Riksdagen (%)	82	82

Källa: SCB, Valstatistik

Valdeltagandet i valet till Europaparlamentet

I valet till Europaparlamentet 2009 var valdeltagandet i Nynäshamns kommun 43 procent. Det var lägre än både Stockholms län och riket, som hade ett valdeltagandet på

51 respektive 46 procent. Valdeltagandet ökade i kommunen med åtta procent, vilket överensstämmer med riket jämfört med valet till Europaparlamentet 2004.

Tabell 14: Andel röstande i valet till Europaparlamentet

	Nynäshamn	Stockholms län	Riket
Andel som röstade 2009 (%)	43	51	46
Andel som röstade 2004 (%)	35	42	38

Källa: Valmyndigheten

Sjukvården och kommunens socialtjänst

Stort förtroende för sjukvården har 63 procent av kommuninvånarna. Ingen skillnad kan utläsas mellan män och kvinnor. En liten andel på fyra procent hyser inget som helst förtroende för sjukvården. Bara var femte person har förtroende för socialtjänsten och 14 procent har inget förtroende alls.

Förtroendefrågor Polisen

Förtroendet för polisen är lika stort som för sjukvården, dvs. 63 procent har stort förtroende för polisen. Kvinnor har något större förtroende än män. Endast 5,7 procent har inte alls förtroende för polisen och där finns ingen skillnad mellan män och kvinnor. Betydligt fler kvinnor än män mellan 18 och 24 år har bra eller mycket bra förtroende för polisen. Den yngre åldersgruppen har sämst förtroende för polisen.

Förtroendefrågor Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Ungefär 40 procent har stort eller ganska stort förtroende för Försäkringskassan. Drygt elva procent har inget förtroende alls.

Arbetsförmedlingen har generellt lågt förtroende bland befolkningen i Nynäshamn. Drygt 30 procent uppger att de inte har något förtroende alls för Arbetsförmedlingen och av dessa är fler män än kvinnor.

Tabell 15: Förtroende för Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, procent

Folkhälsoenkät, SLL/2006	Kvinna	Man	Totalt
Mycket/ganska stort förtroende Försäkringskassan (%)	43	36	40
Inget förtroende alls för Försäkringskassan (%)	10	13	11
Mycket/ganska stort förtroende Arbetsförmedlingen (%)	11	12	11
Inget förtroende alls för Arbetsförmedlingen (%)	28	33	30

Källa: Stockholms läns landstings folkhälsoenkät 2006

6. Referenser

Barnvårdscentralen. Årsrapport 2006. Barnhälsovården i Stockholms län, 2007.
Barnvårdscentralen. Årsrapport 2007. Barnhälsovården i Stockholms län, 2008
Barnvårdscentralen. Årsrapport 2008. Barnhälsovården i Stockholms län, 2009

Brottsförebyggande rådet. Statistik över anmälda brott. Antal rapporterade misshandelsbrott i Stockholms län och Nynäshamns kommun 2006.

<http://statistik.bra.se/solwebb/action/index>

Nynäshamns kommun (arbetsmaterial): Skolhälsovården i Nynäshamns kommun 2007, Kommunstyrelseförvaltningen. (2008-02-21).

Nynäshamns kommun (arbetsmaterial):Hälsan i Nynäshamns kommun 2006 (2007-11-14) Sammanställning av frågeenkäter 2006, Stockholms läns landsting.

Statens Folkhälsoinstitut. Faktablad 2009 (Nynäshamns kommun).

Stockholms läns landsting: Folkhälsorapport 2007

Stockholmsrapporten, Nynäshamns kommun. Stockholms stads utredningsinstitut (USK): Elevundersökning 2006

Stockholmsrapporten, Nynäshamns kommun. Stockholms stads utredningsinstitut (USK): Elevundersökning 2008

Stockholms läns landsting. Databasen: Hur mår Stockholm?

<http://extern.bkv.sll.se/pxweb2003dec2003/Database/Stockholm/Stockholm.asp>

Socialstyrelsen, Sveriges officiella statistik.

Statistiska centralbyrån, statistikdatabasen

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Arena för tillväxt: Pendlare utan gränser? En studie om pendling och regionförstoring. 2008

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Socialstyrelsen och Statens Folkhälsoinstitut: Öppna jämförelser 2009 Folkhälsa.

Valmyndigheten. Statistik över val. Valet till Europaparlamentet 2009.

http://www.val.se/tidigare_val/ep2009/valresultat/index.html